

I tidernes morgen opstod behovet for at kunne overføre budskaber i fysisk form, så andre end tilhørerne til den direkte mundtlige fortælling også kunne nyde godt af den visdom, som skabtes i generation efter generation. Efter hånden blev bogen, som vi kender den i dag, et af de vigtigste elementer i oplysning og underholdning indtil slutningen af 1900-tallet. I tiden efter 1945 var det bøger & blade, film og Danmarks Radio som oplyste og underholdt den dengang homogene danske befolkning. TV 2 fra 1988 og de nye lokalstationer sugede seere til sig med vægt på det ukomplicerede, men det var stadig god plads de mange mindre antikvarboghandlere, kiosker og bog/blade-butteforretninger, som betjente den brede befolkning med udbud af spændings-, kriminal- & kærligheds bøger og blade. Siden 1920 var de førende antikvariater i Danmark næsten alle beliggende i København og sammensluttet i ABF. For at blive medlem skulle man have de rette faglige kvalifikationer/være bogkyndig, være fuldtidsbeskæftiget i faget og have haft det som hovederhverv i mindst 3 år. Salget skete dels i butikkerne og dels ved udsendelse af trykte bogkataloger med beskrivelser af bøgerne og deres pris. Datidens kulturpersonligheder og hovedparten af de højere læreanstalter fandtes i hovedstaden, og de førende antikvarboghandlere var en del af datidens bogmiljø, hvor flere forlag havde egne antikvariater og enkelte med akademikere til at forestå udvalgte dele af forretningen. Der var på alle måder en verden til forskel fra Rosenkilde & Baggers Antikvariat og en butteforretning i Tønder. Ole Carit Andersen var via sin forlægger-far dengang en del af det københavnske bogmiljø, og han tog initiativ til at skabe en forening for de antikvariske bog- & bladforretninger, som enten ikke kunne eller ville være medlem af ABF. Hermed opstod PAF : Provins Antikvarboghandler Foreningen stiftet 1997 af 7 jyder, en fynbo og initiativtageren. Der var ikke stramme regler for optagelse, men det krævede alene en godkendelse af bestyrelsen at blive medlem, og foreningen rummer i dag medlemmer med vidt forskellig baggrund og sortiment hos de medlemmer, som har egen butik. Det var måske ikke Baudelaire eller Wittgenstein, som lå på natbordet hos PAF´erne i 1997, hvad nogle ABF´ere sikker ville påstå var tilfældet for dem. Hele branchen blev vendt op og ned, da ABF`erne i 1998 begyndte at sælge bøger på nettet, og det viste sig at være så lukrativt, at Saxo kom med i 2003. For PAF´erne var det Bogtorvet fra 2007, som blev adgangen til den vide verden og prissætning uden nødvendigvis at have kendskab til alle de bøger, man fik tilbudt. Da bogpriserne blev givet frie i 2011 blev der også vendt op og ned på bogbranchen. Fra at være kulturinstitutioner med en garanteret god indtægt blev det nu købmandsbutikker, hvor det ikke drejede sig om at have et velorienteret personale eller stort udvalg, men om at tjene penge i et konkurrencedomineret marked. 14 år efter kan vi konstatere, at den private boghandler har drejet nøglen om, og kun de store enheder er tilbage samt at konkurrencen har gjort bogpriserne meget billigere. For antikvarboghandlen blev liberaliseringen i 2011 en udfordring men gav også visse fordele. De nye bøger blev som døgnfluer kaster for folket og de ikke-solgte realiseret til udsalgspriser hurtigt efter udgivelsen og kom ud i brugtmarkedet. Til gengæld var der nu ikke en konstaterbar udgangspris, så hvad skulle en pæn 2-årig bog nu koste? Løsningen

blev at se, hvad de andre antikvariater tog via de fælles salgssystemer. Da systemet med selvudgivelser – Books on Demand – introduceredes i 1999 fik antikvariatene nye forsyninger af bøger, som især handler om forfatternes forfærdelige barndom og egentlig virker som en terapeutisk øvelse i overensstemmelse med tidens trend om , at i verdens rigeste land vrimler det med ofre for et eller andet. Antikvariaternes priser er nu som alt andet harmoniseret. Bytteforretningerne og kioskerne konkurreret ud af genbrugsbutikkerne og telefonerne, men selv med den lave brugtmoms på 8% er antikvarboghandlerne ikke konkurrencedygtige i relation til de alternative salgskanaler via nettet, som i dag gør det let for private sælgere og købere at finde hinanden uden skat, moms, internet og husleje. Sagte men sikkert scannes bøger ind, e-bøger kommer op på skærmen til ingen penge, og Netflix og lignende vinder frem. Da betydelige dele af ungdommen i dag er funktionelle analfabeter, så bliver råderummet for antikvarboghandlen mindre og mindre. Heldigvis har flere af os folkepensionen til at betale for stegt flæsk og persillesovsen, og for de unge i branchen vil der være nok at lave, masser at gode oplevelser og ingen tid til at bruge penge og dermed forværre klimaet. Lyset er som oftest for enden af tunnelen. Hvor lang den er, vil vise sig.

K.V. 2025